

مدیر مرخص
الهامی صفا

اداره خانه

ایستانبول . جفال اوغلنده دائره اجتهاد
Adresse: Idjtihad Constantinople

نومرو ۶۳ — ۲۵ نیسان ۱۳۲۹

اجتهاد

آبونه

سنه لك آلتی آیلق
تورکیا ایچین ۴۰ غروش ۲۵ غروش
ممالك اجنیه ایچین ۱۰ فرانق ۶ فرانق

نوسری ۵۰ یاره

دوردنجی سنه

حریت فکریه یه خادم ، پنجشنبه کونلری چیقار ، اقتصادی ، اجتماعی ، ادبی مجموعه

و رحم حکیمانه ایله تقرب ایتک کرک در . ظالمده مظلومده
عینی درجهده نوره محتاج در .

کویلور مزه ، کویلر مزه بیر آز نور ، بیر آ ز حیات
کوتوره لم! آمان بونی واسع بیر محبتله ، درین بیر مرحتله
وهله بویوک بیر سرعتله یاپالم !

۲۹ نیسان ۱۹۱۳ عبدالله هودت

اجتماعی و اقتصادی :

دور آنتباه

محاربه ایکی قسمدر : بری دائمی ، بری ده موقت .
موقت اولانی طوب و توفکله اجرا اولانی درکه مشائی
کوردک . دائمی اولانی - عصر حاضری اعصار سابقه دن
تمیز ایدن - محاربات اقتصادی در ، اقتصادی محاربه لرك
طوبی توفکی یوقسهده دومانسز باروت کبی مؤثر در .
خصوصیله موقت محاربه لر اوزرنده مهم بر تأثیری واردر .
خلقمز بر تأثیری پک ایی آ کلالمش اولمالیدر که مغلوبیت
اخیره مز اوزرینه مصالحه مقاوله نامه سی نامیله قارا بر تمغا
وورولمان اول استهلاکات ملیه جمعیتلری تشکیلاتی
کبی هر کسدهده یرلی ماله قارشی رغبت کورولمکه باشلادی .
مستهلک لرك شور غبته قارشی عجبا مستحصللر نه پیاچقلر در ؟
اونلر ایچون ایکی یول وار : « اوج : رقابت بلیه سندن
قور تولدق . مالز قناده اولسه صاتیلور . فیشاتک
یوکسلکننده باقیورلر . هر کسده بر هیجان وار .
حسیاتک جوشقونلغندن استفاده ایدرک بر آن اول
جینمزی شیشیره لم ! »

اگر بویله دیرلر سه وای حالزه ! بر قاچ مستحصلک
منفعته خدمت ایچون بتون مستهلک لرك متضرر اولماسی
علم اقتصاد بحق ردایددر . یرلی ماله رغبت کوسترمک
صورتیله بر خدمت وطنیه ایدن خلقمزه شو آلیش

استخدام ایتک بوصورتله اوج دورلو فائده تأمین ایتک
ممکن ولازمدر : مأمورلری ایشیزلک دن قورتارماق ،
بادهوا باره ویرمه مک ، کویلورمه عملی و غایت الزم و ابتدائی
معلوماتی ویرمک . ساری خسته لقلری بیلیمه مک ، طانیماق
یوزندن وقوعه کلن نفوس و حیوانات تلفاتنک مقداری
جانخراش در . ایستانبول جوارنده یوسف اغا اسمنده
بیرذاتک ۲۰۰ رأس حیواناتندن بیر بوچوق آی ظرفده
یالکیز ۳۰ دانه قالمشدر .

بو آد مجغاز و بابه بقری ننگ عرضلرینی و بونا قارشی
اتخاذ اولونا جاق تدبیرلری بیلیمش اولسهیدی هم یوسف
آغا هم مملکت بوتلف وهدرده زیاندن مصون قالیردی .
اک ساده ، اک قولای وحتی دکل انسانلرک مایمونلرک
بیله اوکرده بیله جکی واجرا ایده جکی تدبیرلرک معلوم
اولماسی یوزندن ، کویلورده ، یکی دوغان [۱۱ الی ۱۳ آیلق]
چوچوقلرک مقدار و فیاتی باش دوندوره جک درجهده
یوکسلکدر . تخمین و قیاسی بیر حساب ایله یوزده آلتیش
راده سنی بولماقدهدر [*] « رجنا من جهاد الا صغر الی
جهاد الا کبر » یعنی « کوچوک حربدن بویوک حربه کلدک »
دیمک شیمدی بزم تماماً حقمندر . کویلورمزی اولدورن
خسته لقلر ، جهالتلر ، فنا عادتلر ، مملکتیمز ایصنر
براقان ، اواینیقلری هجرت ، او یویانلری موته سوق ایدن
احوال و احوال ایله حرب ایده جکنز .

کویلور برده مغلوبه ننگ مغلوب و مضطربیدر .
اهالی بی ازن لره و ازیلن اهالی یه عینی حکمت رحیمانه

[*] بزده بونوع ایستانیتیک قطعاً یوق . طربزون
سیاحتده ولایت ، لوا ، قضا مرکز لرنده بیله بونوع دن بیر
ایستانیتیک بولامادم . و فیات و تولداتک حسابی ده معلوم دکلدر .
بناء علیه بوراده کی حساب و نسبت تخمین اولماق ضروری در .
طربزون ولایتنده آرادیفم بیر تلفراف خریطه سی بیله بولامادم .
طلب و رجام اوزره رینه تلفراف باشمدیری محب قدیم هاشم پک
بو خریطه بی ایلک دفعه اولاراق ترتیب و طرفه بالاخره ایصال
ایتدی . بویله شیلری آرایانلر ، صورانلر ، و بونلرک لزومی
تقدیر ایده نلر جوغلامایددر .

ویریشده کندیلرینی رنجیده ایدن بوتون قصورلری اخطار ایتمکدن چکنمه ملرینی توصیه ایدرز .

شهرزاده باشنده بر ایکی چوراجی دکانی آچیلش . بونلر برر ایکیشر ماکنه کیتیمشله ، چوراب یاییورلر . مواد ابتدائیه سی یعنی ایلیکی ینه خارجدن کلکله برابر هیچ اولمازسه بوراده اعمال اولوندینی ایچون صرف برلی مالی کی رغبت عامه اولویور . زوالی مملکت کندمزنی حقیقه کورمه مشله بکزه تیورم . ذاتانه کوردک که ! حال بوکه بر طرفدن عصرک بزه پک اوزاقدن سیسلر ایچنده کورونن شاهقه تر قیسنه ، بر طرفدن ده شومسکنه شو مسکین قناعته باقیورده یوکسک طاغله زیر پای شهامتده طولاشان دره جکلر کی اوطاغله یوکسکلمک امکان طبعیسی کندمزده کورمه مک مجبوریتمه سنده بولونیورم .

ایکی چوراجی دکانی : اونلرده آرادینگی بولامازسک . کچن کون بش آلتی باشنده بولسان قیزم بریعه ایچون اورادن چوراب آلمشدم . ایکنجی کچشمده چورابلرک قونچلرینی قیصه یاپدقارندن شکایت ایتدم . بزم پک زیاده ملایمته سرد ایتدیکم شو ملاحظه مخاطبمک شدتلی بر مقابله سنه مظهر اولدی . تضییق نفس ایتدیکی حالده منعه موفق اولامادینی بر حدتله بومشتریلرکده بر درلو نه ایستدکلرینی آکلادینگی ، بر کون اول باشا قلیقلی بر ذاتک کندیسنه آلاباندا ایدره ک چورابلرک قونچلرینی بوقدر اوزون یاماملری تنپنده بولوندینی سویلدی . پاشانک آلابانده سنی چوراجی عینآزه جیرو ایدیوردی . هظم ایتدم . هر حالده بوچوراجی به بر درس ویرمه دن دکاندن حقیقه جقدم . فقط ویره جکم درسک مفید و مشر اولماسی ایچون محاوره مزک مجادله شکنده دوشمه سی ایجاب ایدیوردی . نه کیم اوله اولدی .

آلیش ویریشده ملیت کودنلر مسلمان صایجلارک درشانه معامله لرندن هر زمان مشتکیدرلر . و بونک قدر حقلی بر شکایت اولماز . تربیه و تحصیلک نشایح

مسعوده سندن اولان نزاکت و حسن معامله یی شیمدی اولدینی کی یالکز بعضیلرنده دکل ، مسلمان بایلرک هپسنده کورمک ایسترز . یوقسه « کسکین سرکه قابنه زیان ایدر » مثلی بوندن صوکرده تجربه ایدوب کیده جکمزه هیچ شبهه یوقدر .

یالکز بوراده منصفانه دوشونیه جک بر نقطه وار . بیلیرمیسکر ، بزلر یعنی مشتریلر صایجلاردن فضله برتملق بکله یورز : شیمدی بر غنغه تاریخیه حکمنی آلان ملت حاکمه غرور و عصیتله عصرلردنبری الیزک آلتنده کی دکانچیلردن هپ او غروری اوقشایه جق دالقاووقلقلر کورمه آلیشمشز . کویا ویردیکمز پاره نک تمامیه مقابلی آلیورمشز کی فضله اوله رق اونلرک شاقلا بانلق ایتلرینی ایسته یورز . صنعت و تجارتی کیفمزه خدمت ، امر مزه اطاعتده تهالک کوسترن رعایا صنفه مخصوص برمسک اولمق اوزره تلقی ایتدیکمز دورلردنبری صنعت و تجارتله ملت محکومه صفتلرینی بر برینه قاریشدیره رق اربابی ده خور کورمه ، صایجیقله ذالقاووقلنی توأم ظن ایتمه باشلامشز . بر دکانچی بزم کندیسنه ایتدیکمز معامله نک مقابله عینی بزه یاپارسه حقارت عد ایدرز . و کندی معامله مزک اوکا بر حقارت اولدینگی دوشونمه یز .

حال بوکه حق الانصاف دوشونه لم : بزم اونلردن نه فرقت واردر ؟ و بفرق آرامق لازم کلیرسه غیبا بوفرقت مطلقا بزم لهمزده می چقار ؟

ارباب تجارتله اولان مناسبات اقتصادیه منزه نهایت بر مبادله معامله سنه منجر اولور . پاره یی بز ویریوروز ، اونلر آلیور دیه صایجی بی کندمزه متدار فرض ایتمه هیچ محل یوقدر . چونکه اونلر معیشتلرینی بزه مدیون اولدقاری قدر بزه اونلر مدیونز . پاره ویردیکمز ایچون بز غیب ایدیوروز ، اونلر قازانیور ظن ایتیم . بوطن اسکیدن علم ثروت نظریاتنک هنوز تعین ایتدیکی زمانلرده حقیقه موجود ایش . حالاده بویله ظن ایدنلر اکسک دکدر . فقط جیننده کی بش مجیدیه یی ووروب

فقره سنده: «دوچار اولديغمز اسارت اقتصاديه برنهات ویرمک اوزره حکومت نه یولده اجرات و تشویقاتده بولمالیدر، بز نه یولده حرکت ایتلی یز. بونلری ایضاحه چالیشه جغم» دیمشدم. بونی اوقومش اولان رفقاندن برینه تصادف ایتدم: «نه یازاجقسک، بر ایکی سوزله خلاصه ایت!»، دیدی. بنده خواجه مرحومک جواب مشهورینی خاطرلیرق «بیلیمورم!» دیم. معلوم آ، خواجه بی مشکلاتده بیراقق ایچون اوتوز کیشی کلهرک: «بز همز سکا برر سوال صوراجغز. فقط سن همزه برسوزله جواب ویره جکسک!» دیمش. اوده سواللری یکان یکان دیکله دکدن صوکره جواب اوله رق هپسینه «بیلیمورم!» دیمش. اوتوز کیشینک بو بیلیمورم جوابی اوزرینه نه قدر بوزولش اولدقلرینی بیله مزسه مده هر حالده ارقداشم بن او بیله سوبله نجه بتون کیرییکلرینه بر شکل استفهام ویره رک بکا باقدی:

— یا نه ظن ایتدک، دیم، موجودیتیزی کمیرن اک بیوک دردلرک بر شیشه ایچنده اکسیر کی دواسنی کشف ایتمش اولدیغمه احتمال ویره مزدکیا! یا بیله جق شی معلوم: اطرافره باقه جغز. بولاک اک ایلرو سنده بولونسه ایدک «زیه کیده جکز، نه یا په جغز؟» دیه دوشونمکده حقلی اولوردق. برکت ویرسین بزم ایچون بومشکلات یوق، چونکه اک گریده یز!... کولوشه رک آیریلدق. شیمدی دوشونیورم: «تاریخ ترقیات ملل» اوزون مسئله، جانکزی صیقه جق دکلی؟ اونی بر طرفه بیراقلم. فرانسه، انکلتزه کی عصرلردنبری طریق تکاملی طومش اولان ملتلرده شوبله طورسون. یاریم عصر اول بزم کی یزنده صایارکن شیمدی ایلریله مش اولان ملتلرک صفحات تکاملنی تعقیب ایدم. نه لریا بمشله، فصل موفق اولشله، هیچ اولمازسه بیله لم. بیله لمده ایشیمزه الویر مزسه یه یا بیله لم. فقط اجرا آتندن صرف نظر یالکز بیلیمک ایچونده صبر و ثبات لازم. باقکزر اوچ صحیفه لک بر یازی بی اوقومامق

برپوتین آلان کیمسه شبهه سز اوپوتینی بش مجیدیه ترجیح ایدیورکه کندی ایغیله کیدوب مبادله یه طالب اولویور. غیب ایتدیکنی ظن ایدیورسه جبر ایدن وارمی، آلماسین. مستحصللره مستهلکریکدیکرینه عین درجه ده محتاجدرلر. بواحتیاجی تقدیر ایچون بتون دکانلرک الی نه یاه قاپاندیغنی فرض ایدیورمک کفایت ایدر ایتالیا ناک بوغازلری زورلادیغنی و محاربه اخیره ده قرارگاه عمومینک خادم کوینه نقلیه مجبوریته حاصل اولدیغنی هنکامه لرده براوقه اکملق ایچون فرون اوکسده اقشامه قدر نوبت بکله ینلر اولدی. شو اوافق مثال بزى بکلمه دن اککمزی آیاغزه کتیرنلره قارشى نه قدر متدار اولماضر لازم کله جکنى کوسترر.

غریبدرکه بزده اصناف قسمی خور کورنلر بک اوغله جیقنجه مجسم تراکت کسلیورلر. بیوک مغازه لرده دکرندن فضله بر فیثاله آلدقلری اشیانک پاره سنی ویررکن قاصه دارک بارد بر طور ایله «مرسی» دیمه سی التفات مقامنه کچور.

ارباب تجارتیه یوکسکدن باقیه لم که صایحلق برمسلك معیوب اولمقدن بتون قور تولسون. صایجیلر مزده دوشونمه لیدرلرکه مشتری هانکی دکاندن نمون اولورسه آیاغی اورایه آلیشیر. مشتری بی هر نه صورتله اولورسه اولسون نمون ایتک کندی منفعتلری و منافع مملکت ایجاباتندندر.

ایشته یرلی مستحصللر مرکز اختیار ایده جکلری طرز حرکتی شو سوز خلاصه ایدر: مشتری بی نمون ایتک! بوغایه بی نجه امل ایدین ارباب صنعت و تجارت داغما دها ظریف ودها اوجوز صاعفه چالیشه جقلر و مستهلکریکده بالمقابله غیرت وفدا کارلغیله بر دور ترقیه آیاق باصمش اولاجقلردر.

کچن هفته «حکومتدنی بکلیه جکز، بز می چالیشه. جغز؟» عنوانیه یازمش اولدیغم بر مقاله نک صوک

ایچون ارقداشم بندن برسوزله خلاصه سنی ایسته یوردی بکزمک کی اولماسین ، مکتبلرده ده زورکلن درسلی بویه حاب شکنده یومتق ایسته بن نیجه تبیل طلبه واردر صوکره حاللرینه غبطه ایستدیکمز اومتقی ملتیک کتبخانه عرفانلرینه طالعجه باشمز دونور الیزی هانکی رافه اوزاتسوق بر برینی چیکنرجه سنه هجوم ایدن آتارک کثرت وازدخامی ایچنده بونا یورز . شهبسز بونلر اوقونیورکه یازیلور . بزم ایچمزده اوقومه یازمه بیللرک عددی یوزده بشه وارییورمی ، بیلیم . فقط اوقومه یازمه بیللرک پک آزی آثار جدیدیه مطالعه ایدیه یله جک بر سویه یه واردیغی و او سوبده اولانلرکده ینه پک آزی مطالعه محنتی کندینه بر ذوق ایدینه جک حالده بولوندیغی پک اینی تخمین ایدیورم . بز سویلیمسینی بیلدیکمز قدر دیککه مه سنی بیلمدیکمز کی غالباً یازمه سنی بیلدیکمز قدرده اوقوماسنی بیلیمورز . چونکه او یله اولماسه نه کتابچیلر بوقدز حال آغلار ، نه ده مثلاً بیکلرجه باصیلان هامه رک تاریخی کی اثرلر اوقه حسابیه کوفه جیلره صاتیلیدی . «سوز کوموشه سکوت آلتوندر» مصرعیه ترجمه اولنه ییلن بر ضرب مثلی انکلیزلر بزدن اول عربلردن آلمشیر . بوضرب مثل ایله دیککه مه نک محسناتی ایما اولتمشدر . اونک ایچون واپورده ، تراموا ییده تونلده ، اوتوبوسده اوقور انکلیزلرک قونوشدقلری نادراً کورولور . ایجه یازیلی چوق ستونلی و یا چوق یاپراقلی غزته لر ایسه کوزلرینک اوکندن هیچ آریلماز . اوقومامق ، اوقویامامق علتی بزم ایچون برنجی درجه ده مزمن و مستونی برمرض اجتماعی اولمق اوزره بر طرفه قیدایتدکن صوکره طریق ترقی و تکاملده کیملری تعقیب و تقلید ایتمه مز لازم کله جکی حقنده کی صدمه مزه کلیورم . بولغارلری دیسمه اونورمه طوقونور . دون قارشیمزده غایداچالان بولغارلر ، دکلی ؛ اوت دون غایداچالان ، و قرق الی سنه اول صنعتدن ، تجارتدن ، علم و معرفتدن ،

هرشیدن ، وبتون معناسیله بر موجودیت ملیه دن محروم اولان بولغارلر ! محاربه دن بحث ایدیه جک دکم . فقط محاربه دن اول قلمه دن کله رک حربک ظهوری اوزرینه موقه بوراده قالمغه مجبور قالان بولغار تبعه سندن بر مسلمان قادیله ، بزه کلمشدی ، قونوشدم . اختیار قادین زوجیه روس محاربه سنی متعاقب اوراده یرلشمش قالمش ؛ ده اطوغروسی بولغارلاشمش ! چونکه نه یالان سویلیم ، عادتا اولنرک موفقیاتی قلباً آلقیشلا یور کی اداره کلام ایدیوردی : بولغار اداره سنده حاللری پک اینلشمش . اسکیدن نه قدر فقیر ایمشیر ، شمیدی اکوب ییچمه لر هپ ماکنه لرله اولور و چوق بارا کتیریورمش . قارشیلرنده بر اختیار (پروفیسور) وارمش ، چوق عالم آدمش . اون بش سنه اول ادرنه یی آلاچقلرینی واونی آلدقدن صوکره صباح قهوه سنی استانبولده ایچه جکلرینی سویلرمش . پروفیسورک مکتبنده قادینک براوغلی وارمش . قاچ لسان قونوشیور ونه لر نه لر بیلورمش . واقالس (!) زماننده (بونلر قادینک عیناً افاده لری) پروفیسورلریله بشقه مملکتلره کیدوب سیاحت ایدیورمش ، دنیایی کوروب آکلا یورلرمش . بابایی اولاو مکتبه کیمه سنه راضی اولماش اما کندیبی «او غلم سکا بکزه مه سین !» دیه کوندرتمش ، شمیدی نه قدر اینی ایستدیکنی بابایی ده . اعتراف ایدیورمش !

«مش» لرک کثرتنه باقوبده بر مصال کی دیککه مه ییکزم . بزم اونورمه طوقونا جقه اصل بو طوقونا لیدر . روم ایلیدن کلن مهاجر قادینلرینی بیراقلم ، استانبول خانملری ایچنده بوقادینک اقرانلری آره سنده بویه بر فکر ترقی پرورده ایدنلر نه قدر آزدر .

— نشانی —

علی بابا

